

Skriftlighed i fremmedsprogsundervisningen

Med udgangspunkt i fransk i gymnasieskolen

v. Mie Bonne Eriksen, stud.mag. i fransk og engelsk

Københavns Universitet

Disposition

- Skriftlighed
- Hybridgenrer med eksempler
- Skriftlighed i gymnasiebekendtgørelsen
- Franskfagets faglige mål
- Potentialet ved mere skriftlighed (Dieter Wolff)
- Eksempel på skriftlighed i undervisningen
- Formidlingsprodukt
- Potentialet ved hybridgenrer
- Vigtigste pointer

Hvad er skriftlighed?

- Middel til tilegnelse af ny viden
- En stor intellektuel udfordring
- Kræver en betydelig individuel indsats

Hvad er skriftlighed?

Skriftsprog

- Det vi skriver

Talesprog

- Det vi taler

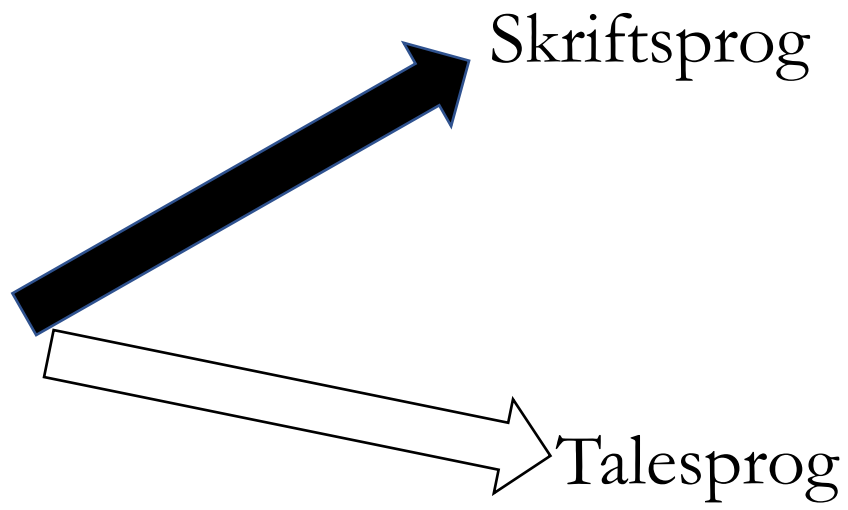
Koch og Oesterreicher

Kommunikativ nærhed

- Realiseres gennem tale
- Lille eller ingen grad af offentlighed
- Få modtagere
- Høj grad af intimitet
- Følelsesmæssigt engagement
- Kontekstafhængig
- Spontan
- Dialogisk

Kommunikativ distance

- Realiseres på skrift
- Højere grad af offentlighed
- Flere modtagere
- Lav grad af intimitet
- Ikke følelsesmæssigt engagement
- Uafhængig af fysisk nærhed og kontekst
- Planlagt
- Monologisk

Hybridgenrer

- Bestemte genrer → bestemte konventioner → bestemte forventninger
- Kommunikation, som ikke passer ind i etablerede kategorier

- Med Koch og Oesterreichers termer:

Skriftlig kommunikation med nærhedspolens træk

Mundtlig kommunikation med distancepolens træk

Ift. Koch og Oesterreicher

Kommunikativ nærhed

Forkortelser

Intimitet, privat

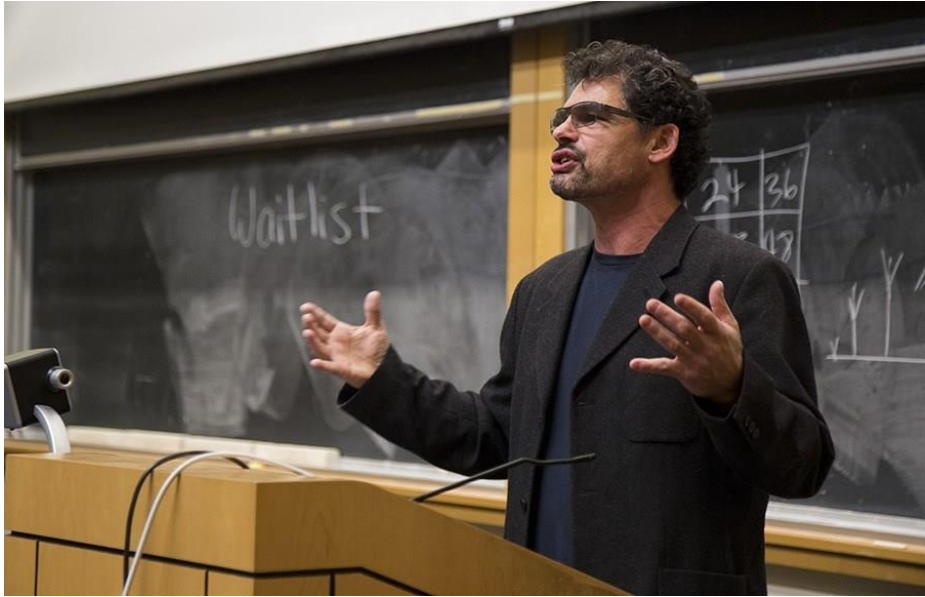
tu > vous

Enkelt modtager

Kommunikativ distance

Realiseret på skrift

Koch og Oesterreichers model – med modsatte fortegn...

Skriftlighed i gymnasiebekendtgørelsen

- Funktionelt sprogsyn
- Anvendelsesaspektet fremhæves
- Eleverne skal lære at kommunikere på fransk
- ”sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen”
- Kernestof: ”grundlæggende principper for sprogets opbygning og anvendelse, både vedrørende samtalers og teksters struktur og vedrørende den relevante syntaks og morfologi”
- Hvad vil ”relevante” sige?

Franskfagets faglige mål

- Eleverne skal kunne kommunikere mundtligt ”på et klart og struktureret fransk”
- Eleverne skal kunne føre en samtale og diskutere ”på et varieret og flydende fransk”
- Eleverne skal kunne ”udtrykke sig skriftligt på et varieret og nogenlunde korrekt fransk”
- Eleverne skal kunne ”oversætte en dansk tekst af en vis sværhedsgrad til et klart og præcist fransk”

→ Asymmetrisk betoning af mundtlighed og skriftlighed

Potentialet ved mere skriftlighed (Dieter Wolff)

- Det nye fokus på kommunikativ kompetence har skubbet skriftligheden i baggrunden:
- Mundtlig kommunikation = cognitively undemanding communication
- Skriftlig kommunikation = cognitively demanding communication
- Forud for det skriftlige arbejde gennemgår skribenten en mental, abstrakt diskussion med sine egne tanker.

Potentialet ved mere skriftlighed (Dieter Wolff)

- Skriveprocessen er bevidstgørende og har et stort læringspotentiale
- Planlægning af opbygning, omskrivning af særlige passager, korrekturlæsning, refleksion over indhold, genre, formål, modtager, stilleje...
- Jo oftere elevernes baggrundsviden aktiveres, jo bedre vil stoffet blive automatiseret.
- Skriftligheden skal promoveres, fordi den kan støtte og forstærke andre læringsprocesser.

Eksempel på skriftlighed i undervisningen

- Djemâa Bensalem, gymnasieklasse i Algeriet
- *Livre documentaire*, lille oplysende bog om **selvvalgt** emne
- Eleverne skulle skrive til andre elever – læreren var altså ikke modtager, hvilket gjorde opgaven autentisk og motiverende
- Ansvar for egen læring
- Peerfeedback: skema formuleret af læreren som hjælp til evalueringen af teksterne

Hvilken genre bliver du bedt om at producere? (f.eks. une lettre, un texto, un discours politique, une recette...)	
Er denne genre formel (saglig, objektiv), uformel (personlig, privat) eller begge dele?	
Hvilken verbaltid og modus (présent, imparfait, passé composé, indikativ/imperativ/...) vil du bruge i din tekst? Hvorfor?	
Hvad er det vigtigste formål med din tekst?	
NB. Hvis du bliver bedt om at skrive som en særlig karakter fra en tekst.	
Hvem skriver din karakter til?	
Hvilken relation er der mellem din karakter og tekstens modtager?	
Har din karakter et overvejende nøgternt (beskrivende) sprog, eller er det mere billedligt (malende)?	
Hvor gammel er din karakter? Hvordan kan du vise det i sproget?	
Har din karakter en lang, kort eller ingen uddannelse? Hvordan kan du vise det i sproget?	

Potentialet ved hybridgenrer

- En mere nuanceret tekstforståelse
- Afspejle det virkelige sprogs udvikling
- Beherskes visse hybridgenrer bedre af eleverne end lærerne?

Konkret kan lærerne:

- Gøre op med rigide opfattelser af skrift- og talesprog
- Italesætte skriveprocessen sammen med eleverne (konventioner etc.)
- Give eleverne flere skriftlige opgaver med forskellige stillejer, genrer, modtagere og situationer

De vigtigste pointer

- Bedre beherskelse af skriftlighed medfører en større genreforståelse, sprogforståelse og kritisk sans hos eleverne
- Hybridgenrer ville være motiverende for eleverne at arbejde med, da de selv kender til de nye medier og sproglige genrer
- En mere raffineret forståelse for skriftlighed forudsætter gode skriftlige kompetencer på modersmålet
- Gennem elevskemaet kan eleverne i højere grad tage ansvar for egen læring
- Normerne for, hvad skriftsprog og talesprog er, er dynamiske. Sprogfagene bør afspejle sprogenes egentlige udvikling.
- At udvide skriftlighedsbegrebet forudsætter god tid i undervisningen